

Eldina Lovaš
Osijek

LUCIJANA ARMANDA ŠUNDOV:
PROPOVIJEDI DOMINIKANCA FRANE BALDIĆA
(1830. – 1900.)

Filozofski fakultet u Splitu, Split, 2023.

Monografija Lucijane Armande Šundov, *Propovijedi dominikanca Frane Baldića (1830. – 1900.)*, objavljena u nakladi Filozofskog fakulteta u Splitu 2023. godine, autoričin je svojevrsni nastavak istraživanja i proučavanja Baldićenih propovijedi započelih 2016. godine, kada je objavila rad »Stilske osobitosti propovijedi dominikanca Frane Baldića« u časopisu *Crkva u svijetu*.¹ Knjiga se može podijeliti na dva dijela. Prvu čine *Uvod* (str. 7–10), *Kratki životopis o. Frane Baldića* (str. 11–34), *Osvrt na Baldićeve propovijedi* (str. 35–36), *Jezična analiza Baldićevnih propovijedi* (str. 37–40), *Književna analiza Baldićevih propovijedi* (str. 41–71) i *Zaključak* (str. 72–73), a druga obuhvaća prijepis 27 Baldićevih propovijedi prema autoričinu izboru, navedenih po naslovu (str. 76–290), a prethode im *Uvodne napomene* (str. 74–75) o načinu njihova izbora i priređivanju izvora. Na kraju knjige nalazi se *Glosar manje poznatih riječi* (str. 291–317), *Bibliografija* (str. 318–321), *Kazalo imena* (str. 322–327) i *Bilješka o autorici* (str. 328).

Povod za objavljivanje ovoga djela bio je višestruk, što je i autorica istaknula u *Uvodu*. Među njima, ističe želju za većom posvećenošću istraživanju propovijedi kao proznoga žanra, ali i utvrđivanje njihova doprinosa književnosti u književno-stilskim analizama. Zbog vremena nastanka tekstova, koji datiraju u 19. stoljeće, naglašava njihovu važnost i s aspekta istraživanja povijesti jezika, napose zbog po-

¹ Šundov, L. A. (2016). Stilske osobitosti propovijedi dominikanca Frane Baldića. *Crkva u svijetu*, 51, 4, 559–577.

dudarnosti s početcima pokušaja standardizacije hrvatskog jezika. Nakon uvodnih napomena, na temelju neobjavljenih arhivskih izvora i dostupne recentne literature, donijet je sažet pregled Baldićeva života s naglaskom na njegovu duhovnu i politički djelatnost, među kojima se ističe borba protiv talijanskih autonomaša u cilju obrane hrvatskoga jezika. U jeku te borbe nastale su i propovijedi, uglavnom pisane na hrvatskom jeziku. Osvrćući se na Baldićeve propovijedi, autorica nije opisala samo njihovu strukturu u kojoj je uočila dijelove antičke retorike već se osvrnula i na opisivanje izvora. Propovijedi su uvezane u nepaginirane bilježnice, a dio njih naknadno je i doradivan. Uslijed nedosljednosti datacije, teško je odrediti točno vrijeme njihova nastanka, no okvirno ih se smješta između 1856. i 1864. godine. Propovijedi su analizirane na dvjema razinama: jezičnoj i književno-stilskoj. U prvom se naglasak stavlja na grafiju (str. 37), sastavljeno i nesastavljeno pisanje riječi (str. 37–38), slogotvorni *r* (str. 38), refleks *jata* (str. 38), a od glasovnih promjena analizira se jednačenje po zvučnosti (str. 38). Poslije njih slijede morfološka, s naglaskom na obilježja sklonidbe imenica (str. 39) i sintaktička razina, o čemu su dane opće značajke (str. 39–40).

Književno-stilsku analizu Baldićevih propovijedi autorica počinje tumačenjem propovijedi kao književnoga žanra (str. 41–46), što se očituje u propovjednim strategijama, dojmivim opisima, a neupitna je i njihova estetska vrijednost navodeći različite poglede i tumačenja književnih teoretičara o temi. Donosi i teološku i književnu definiciju te podjelu propovijedi, naglašavajući razlike među njima. Nadalje, daje kratak osvrt na tradiciju njihova pisanja na hrvatskom prostoru od srednjega vijeka do 19. stoljeća, naglašavajući da vrhunac doživljaju u baroku. Teme koje su prevladavale u doba barokne književnosti, autorica je prepoznala i u Baldićevim propovijedima. Jedan korpus njegovih propovijedi čine različiti, ponekad i strašni prikazi i vizije smrti te patnje grješnika, s ciljem njihova »popravljanja«. Analizirajući Baldićeve propovijedi koje tematiziraju smrt, autorica je, po uzoru na barokne propovijedi, uočila bogatu upotrebu stilskih figura u različitim opisima i prikazima smrti u kojima je ona često i personificirana (str. 47–53). Drugi korpus Baldićevih propovijedi obuhvaća tzv. »Danteovska trilogija« opisa pakla, raja i čistilišta, koje je isto bila među omiljenim tematskim opisima barokne književnosti (str. 54–58). Treći korpus čine propovijedi u kojem su suprotstavljeni dobro i zlo. Zlo je utjelovljeno u različitim prikazima đavla i drugih zlih duhova, koji sve vrijeme iskušavaju ljude, a dobro u Isusu Kristu i u njegovim mukama, koji se suprotstavlja zlu u svijetu (str. 59–63). Autorica je jedan segment književno-stilske analize posvetila opisivanju prostora i vremena u Baldićevim propovijedima ustvrdivši da je u manjem dijelu izraženo propovjednikovo nezadovoljstvo stanjem u Dalmaciji i Europi. Kako su propovijedi upućene ciljanom slušateljstvu, ne iznenađuje da je Baldić prostor često povezao s društvom, odnosno sa svojim suvremenicima, naglašavajući

nepoželjna ponašanja svojih vjernika utkana u propovijedi s ciljem njihova duhovnoga poboljšanja (str. 64–71). Na kraju se nalaze zaključna razmatranja iznesena na temelju provedenih analiza.

Knjiga Lucijane Armande Šundov *Propovijedi dominikanca Frane Baldića (1830. – 1900.)* novi je doprinos u istraživanju propovijedi na hrvatskom govornom području. Analizirajući neobjavljene propovijedi dominikanca Frane Baldića, autorica je pridonijela i boljem poznavanju dominikanske propovjedničke djelatnosti, osobito na narodnom jeziku, i upoznavanju šire znanstvene i stručne javnosti s književno-stilskim vrednotama njihovih propovijedi. Vrijednost monografije očituje se i u prepisanim propovijedima kao temeljnom izvoru, koji će teoretičarima književnosti, povjesničarima jezika, ali i samim povjesničarima poslužiti za daljnja istraživanja.